

szegedi ünnepi hetek

Verdi: Rigoletto. Az opera bemutatója a Dóm téren, este fél 9-kor.

Szegedi ifjúsági napok: Zene, zene, információ a Tisza-parton, délután 5 órától; táncház a Klauzál téren este 7 órától; Z'Zi Labor-koncert este 10-kor, az újszegedi szabadtéri színpadon.

Művészeti és pszichológiai napok: narkómánia, az AIDS, a szexuális és egészségnevelés problémái Magyarországon. Paul Al-

másy fotóművész kiállítása a JATE aulájában — augusztus 10-éig. Dokumentumkiállítás (Dugonics tér 12.); amatőr színházi előadás este 6 órakor (JATE bősésszkar).

A harmadik szegedi táblakép-festészeti biennálé a Képtárban és az Ifjúsági Házban, augusztus 20-ig.

Wieber Mariann jelmeztervező művész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Papp György grafikusművész tűzzománcái a Palotta Galériában, augusztus 20-ig.

Gubcsi Attila festőművész kiállítása az ifjúsági házban, augusztus 31-ig.

Pannonhalmi Zsuzsanna kerámiai a Képcsarnok Gulácsy-termében.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Csongrád megyei parasztbútorok és népviseletek; Lucsképgyűjtemény; Móra-emlékszoba; A Fekete-házban: Vihart aratva — Csongrád megye munkásságának élete és harcai 1867—1945; Buday György élete és munkássága; Magyar katonai egyenruhák; a Vármúzeumban: Szeged múltja, jelene, jövője; a Kass Galériában: Bélyegke, bélyegtervek, minis és maxikönyvek Kass János műhelyéből.

Nemzeti Történeli Emlékpark (Ópusztaszer).

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Tápé).

Kenderfőnyő gyártörténeli kiállítás (Rigó utca 5—7.).

Paprikamúzeum (Szentmihálytelek).

„Igazi színpadi költészet”

Oberfrank Géza — két bemutató előtt

A színpadon és környékén mindenki feszült; két nap maradt a bemutatóig, mire sikerült végre az összpóráig jutni... Az időjárás és a tenorista — önhibáján kívüli okok miatt — késedelme a munka nagyobb részét az utolsó napokra zsúfolta. Ahogy láttam, két ember maradt nyugodt: a rendező, Békés András és a karmester, Oberfrank Géza. Pedig... a szegedi főzeneigazgatónak kettős premierje lesz a hét végén: a Verdi-mű szabadtéri előadásai után, vasárnap este Rossini egyfelvonásosát, a *Házassági szerződést* mutatja be a szegedi operatársulat, Magyarország először, a tanácsudvarban. Gurbán János kivételével ugyanazok a szegedi énekesek lépnek fel a kisoperában, akik a *Rigolettóban* is szerepelnek... A színház és a szabadtéri rendszerre tervezett együttműködésének nyitánya ez a tanácsudvari bemutató, nyaratlan közös produkciókat remélhetni a mostani sikerétől.

— Tudom, hogy „előre dolgoztak”, színpadra kész a *Házassági szerződés*.

— A színpada — kész. Mira János díszletében keveset tudunk próbálni, vasárnap, az előadás előtt még szükség lesz erre. Bodolay Géza rendező kissé átrajzol-

ta az operát, megkereste a meggyőződés, hogy közelebb kerül így a mai nézőkhöz ez a Verdi-remek.

— Nem tart attól, hogy az előjáték „színpadra vitelével” talán didaktikus, kicsit szájaragós jelleget ölt az előadás?

— Nem. Igaz, hogy rövid és hatásos az előjáték, színpad nélkül is megáll, zeneileg benne van Monterone átka, de nem biztos, hogy az ötezer ember, aki itt, a téren hallgatja — mind meg is hallja. Másrészt igazi színpadi költészet, ahogy ez „le-rimelődik” a végére, az átok beteljesül. Ennek a színpadi költészet hatásnak az erejétől lesz kortalan, egyszerűen bennünket is személyesen érintő Rigoletto tragédiája.

— Nemzetközi a szereposztás, nyilván mindenki a saját interpretációját hozta, az idő meg kevés. Hogyan lesz egység?

— Kiderül a bemutaton. Azt azért elmondhatom, hogy a főszereplők akklimatizálódtak, elfogadták a számukra új, más felfogást — sokkal gyorsabban, mint vártam. Ugyahogy: bizakodó vagyok.

Sulyok Erzsébet

Ma: Rigoletto-premier

Művészetek és ifjúság

Az ünnepi hetek félidejénél tartunk, s ez a hétvége ígérkezik az eseményekben leggazdagabbnak. Ma, pénteken este a harmadik ideai bemutatót tartják a Dóm téren, a szabadtéri-repertoárban eddig nem szerepelt Verdi-mű, a *Rigoletto* olasz nyelvű előadásán Oberfrank Géza vezényel. A Székely László tervezte, különleges díszlet a görög sorsszínpadot idézi — Békés András rendező Dóm térről álmódott, egyéni Rigoletto-változatának szolgálatában. A jelmezeket Wieber Mariann tervezte, a koreográfiákat Tóth Sándor, a karigazgató: Molnár László. A Verdi-mű főszerepeiben külföldi énekeseket hallunk, illetve az Operaház magánénekesét, Szűcs Mártát (Gilda). A címszerpet az olasz baritonista, Roberto Magri énekl, a mantuai herceg: Kaludj Kaludov bolgár tenorista, Sparafucile Branislav Jatic, az újjvileki szerb színház szölistája. A Szegedi Nemzeti Színház kiválóságait halljuk a többi szerepben: Szonda Évát (Maddalena), Németh Józsefet (Monterone), Gyimesi Kálmánt (Marullo), Réti Csabát (Borsa), Kenesei Gábort (Ceprano), Vámosy Évát (Ceprano grófné), Vajda Juliát (Apród), Erdélyi Erzsébetet (Giovanna), Szakály Pétert (Porkoláb). A Rigoletto második előadása szombaton, a harmadik pedig hétfőn lesz.

Vasárnap este a szegedi operatársulat Rossini egyfelvonásos operáját, a *Házassági szerződést* mutatja be a tanácsudvarban (az este fél 9-kor kezdődő előadás akkor is megtartják, ha esik; a tanácsudvarban). A Rossini-mű szövegét Oberfrank Géza fordította, ő az előadás karmestere, rendezője pedig Bodolay Géza. Mira János színpadán, Ek Erzsébet jelmezeiben jó részt a Rigolettóban is szereplő — szegedi énekesek. A Házassági szerződés története részben Angliában, részben Kanadában játszódik.

Shloock úr (Gurbán János), kanadai üzletember házassodni szeretne, s levélben rendel magának feleséget, angol üzletársánál, a „Tóbiás és Tsa” cégnél. Tóbiás (Kenesei Gábor) a saját lányát ajánlja, Fannyt (Vámosy Éva), akit azonban kevésbé érdekelnék az üzleti megfontolások; a va-gyontalan, ám ifjú Edwardot (Réti Csaba) szereti. Ahogy ez a vígjátékokban szokás, a szolgál, a cégvezető (Szakály Péter) és a mindeneslány (Vajda Júlia) a szerelmesek pártjára állnak — és szórakoztató bonyodalmak után tudjuk meg, végül is ki, kivel, hogyan...

A szabadtéri produkciók mellett a színház világához ugyancsak közelálló ünnepi esemény lesz szombaton délután 11 órakor: a Bécsei körút 11. szám alatt megnyílik Varga Mátyás Kosuth-díjas díszlettervező színház-történeli kiállítóháza; Szeged újabb, érdekes és értékes látványával gazdagodik.

Giovanna (Erdélyi Erzsébet)

és Rigoletto (Roberto Magri)

előtt 11 órakor: a Bécsei körút 11. szám alatt megnyílik Varga Mátyás Kosuth-díjas díszlettervező színház-történeli kiállítóháza; Szeged újabb, érdekes és értékes látványával gazdagodik.

A művészetek barátait orgonakonzert várja a dóm-ban, vasárnap este 8 órakor. Hollai Keresztély Bach-, Händel-, Sweetlinck-, C. Franck- és Schubert-művek után saját szerzeményét (Postludium) is bemutatja. A filharmonia hangversenyén Tréfás György énekel. Egy másik Rigoletto, a televíziós változat jelmezeit is láthatjuk Szegeden; Wieber Mariann ugyanis önálló kiállításon mutatja be az utóbbi két évben tervezett jelmezeit a Bartók művelődési központban, ahol ma, pénteken délután 4 órakor tárlatvezetést tart.

Művészetek után — más: az ünnepi hetek két, hagyományos rendezvénye is erre a hét végére került. A Házassági szerződés története részben Angliában, részben Kanadában játszódik.

és pszichológiai napok eseménysorozata, amely ma, pénteken délután a narkómánia, az AIDS és a szexuális nevelés témakörében érdekelte szakemberek tanácskozásával veszi kezdetét. Délután 4 órakor kezdődik az első nyilvános fórum, a JATE aulájában, témája: a fiatalok párkapcsolatok és a szexuális nevelés problémái. Holnap, szombaton délután 10 órakor a narkómánia elleni küzdelem esélyeiről, délután 3 órától pedig az AIDS-ről rendeznek nyilvános vitát, szakemberek bevonásával. Mától különböző kiállításoknak is ott-hont ad az egyetem. Paul Almásy fotókiállítását az aulában, egy ismeretterjesztő dokumentumkiállítást pedig a JATE-KISZ-bizottság udvarán tekinthetnek meg az érdeklődők. A Dugonics téren „drogsátor” működik. Tanácsadással és ifjúsági lelki-segélyszolgálatokkal várják a fiatalokat. A szombati nap egyik legérdekesebb eseménye a Tisza-parti „elő-lánc”, ahová a narkómánia elleni küzdelemben részt vállalkozókat várja Marek Kotsansky, aki ez ügyben sok eredményt ért már el — Lengyelországban.

Péntektől péntekig — Szegedről

Szegedről jelentkezik a rádió kulturális ajánlóműsora, a Péntektől péntekig, ma délután 2 órától, a Petőfi adón. A fő helyszín a Hági étterem, innen hallhatják majd többek között Békés Andrásnak, Oberfrank Gézának, Pete Györgynek, s a Tolcsvay testvéreknek a szegedi programokkal kapcsolatos mondanóját. A szegedi stúdió URH-s kocsija többek között a Bartók Béla Művelődési Központból, Wieber Mariann jelmeztervező kiállításáról, Varga Mátyás állandó kiállításának megnyitójáról, s a Z'Zi Labor koncertjének helyszínéről jelentkezik. A műsort Várkonyi Balázs vezeti, szerkesztő Cserey Zsuzsa.

Diaporáma, multivízió

Hangulatos, baráti találkozóvá kerekedett a diaporáma- és multivízióest, melyet a Bartók Béla Művelődési Központ rendezett szerdán a tanácsudvar udvarán. Jelentős szerepe volt ebben Eifert Jánosnak, aki táncművészi múltja, fotós sikerei után most műsorvezetőként debütált, kedvesen, szellemesen irányítva a közönséget a műfaj rejtelmei közt. Frappánsan, oldottan „beszélte át” az apróbb-nagyobb technikai bakik okozta szüneteket, melyeket a közönség azonban szívesen megbocsátott, kárpótolta ugyanis a nem mindennapos élmény.

Különös műfaj a diaporáma: félúton a statikus diavetítés és a mozgófilm között, több vetítéssel egymásra ültetve, bonyolult áttűnéseket alkalmazva az önmagukban is kitűnő fotók hatása felerősödik, egyik kocka a másikat árnyalja, értelmezi. Jóval többet nyújt a hagyományos, bizony gyakran egyhangú diasoro-

zatoknál: átgondolt dramaturgia szerint épül, gyakran szöveg, zene dúsítja, teszi izgalmassá. Az est nyitóprogramja — szemléletes példája annak, mi mindent lehet kihozni a diakockák-ból — a műfaj nagy öregjének, a magyar stílus megalapítójának, Dozvald Jánosnak megdöbbentő humorú, feszes szerkezetű *Önéletrajzi című munkája*. Zseniális ötlete a roppant kifejező halandársanyelv, a szerző bravúros előadásában. Lét-rejettől így beszélt az alvó sor diaporámát látva, melyeket a gyönyörű szöveg dobott fel, fedezve a képanyag és a dramaturgia meglehetősen gyenge színvonalát. Innen a szándék: én is csinálom ilyet...

Eifert János és Jung Zseni egészen friss, előző éjszaka született képsorral, az Alumíniummal mutatkozott be. A fém sajátos varázslát, a formák ritmusát, az ember és a gép remek kompozícióját választották

témául. Fényképezőgéppel írt verset Szabó András Párizsról. Külön érdeme, hogy bátran vállalta: a francia közhelyeket, az Eiffel-tornyot, a trikolórt, a diadalívet, a Moulin Rouge-t még mindig lehetséges új, egyéni látásmóddal ábrázolni. A közönség megtapsolta Eifertnek a hamburgi fesztiválon első- és közönségdíjas produkcióját, a *Hard rocks* címűt. Ez már bonyolult elektronikus berendezéssel készült, így a szerző jelenléte nélkül is vetíthető. Dozvald János humoreszkjét, a német nyelvű *Übrigenst* követően az est programját Szabó András Esti kérdése, Babits Mihály versére komponált lírai összeállítás zárta. Szabó Andrásnak, a szegedi Széchenyi gimnázium tanárának munkáit az érdeklődők megtekinthetik ma, pénteken és holnap, szombaton este 10 órakor a Szabadság mozi Filmtékájában.

Varju Erika

Alfred örökös abszintmámora

A világirodalom nem szűkölködik különölkben, skü-lönösen a francia irodalom mondhat magának számos bchémot. Sietve jegyzem meg, hogy azokat, akiknek neve fennmaradt, nem első-sorban a művészkedő bohóckodásért szeretjük, hanem a teljesítményért. A múlt század végének egyik különös párizsi figurája volt Alfred Jarry, kinek *Übű király* című drámáját az ideai szabadtéri műsorba is beiktatták: a kaposvári színház előadásában az újszegedi színpadon láthatjuk, a jövő szerdán és csütörtökön.

Jarry mindössze három évtizedet élt, hosszú haját viselt, vagány volt. Királyi többsben beszélt, rengeteget dolgozott és örökös abszintmámorban lebegett. Olykor bedobott egy-egy kupica piros tintát és szokása volt az is, hogy pisztolyával riogatta a montparnasse-i járókelőket. Mondják, hogy a pókokat is pisztollyal irtotta, a temetésekre pedig császárkabátban és kerékpáros-mezben járt. Halálos ágyán utolsó kívánságul — egy fogvájót kért.

Übű királyát ismerjük leginkább, ezt a pondrószerű lényt, akit — tanárok, figyelem! — a rennes-i liceum fizikatanáraként mintáztak. Übű az örök emberi kegyetlenség, nagyképűség, fennhéjázás, ostobaság karikatúrája. Grotteszk mese-hőse egy abszurd világban. A darab frenetikus botrányt kavart, látványos elutasítás lett osztályrészre De a mai napig szívesen játszott drámája a világ színpadainak. A rendkívül szellemes szöveg többféle értelmezést tesz lehetővé, így fiatalos szellemű társulatok — hazánkban elsősorban amatőr színpadok — vállalkoznak eljátszására

Néhány korabeli vélemény az 1986-ban született drámáról: Apollinaire szerint a „francia színpad egyik klasszikus remekműve”. Malarmé szavaival Übű „csodálatos figura”. Copeau kifejezésével „százszázalékos színház”. Breton pedig eké-ként lelkesedik: „Übűjeért, ezért a csodálatos terem-téért odaadnám az egész Shakespeare-t és az egész Rabelais-t”.

Jarry a modern személytelen költészet egyik jeles művelője volt. Übűjét több drámában „felújította”, számos regénye és töredéke maradt fenn. Ezekben halmozza a furcsaságokat, a kegyetlen humort és a mély emberismeretre valló tragikus momentumokat.

A kaposvári produkcióját Lukács Andor rendezte. A címszerepet Bezerédi Zoltán, darabbeli hitvesét pedig Csákányi Eszter alakítja. A nemrég, boglári szabadtéri előadásról Takács István, a Népszava kritikus a következőket írta: „Kemény és kegyetlen színházi este ez, még ha közben meg-fájdul is a rekeszizmunk a röhögéstől.”

Dlusztus Imre